

Téereb Dañeel — Limu Ñent-fukk bi

Pool

Jeff Pippenger

2024-01-04

Saaru Daniyel benn bi, buñ ko boole ak Saaru Daniyel benn ñeenti bi, dafay tegtal jaar-jaaru malaaka jëkk ak ñaareel bi, dale ci 1798 ba 1844. Ci jaar-jaar boobu, téereb Daniyel ubbeekoon na, te xaaj bi ubbeekoon mooy saar yi juróom-ñaari, juróom-ñett ak juróom-ñeent. “Rëdd ci kaw rëdd,” saar benn, ñeent, ba noppi juróom-ñaari ba juróom-ñeent, dañuy leeral jaar-jaaru yëngu-yëngu Millerite bu malaaka jëkk bi.

Ci biir yooyu (1798 ba 1844), dëgg-dëgg yu njëkk yi Adventism dañoo sax, te dëgg-dëgg yooyu lañu ci mujj tegtalon ci kaart bu njëkk bu 1843 bi. Nataal Nebukadnetsar bi nekk ci Daniel saar ñaareel, am na ci kaart bi. Peeñu Daniel saar juróom-ñaareel ak juróom-ñetteel am nañu ci kaart bi. “Bës bi nekk saa su ne” bu saar juróom-ñetteel tegtal nañu ko, niki noonu it “juróom-ñaari yoon yi” yi nekk ci Levitik saar ñaar-fukk ak juróom-benn. Ñetti Musiba yi yu Islaam, ni ñu leen tegtalee ci Peeñu Yowaana saar juróom-ñeenteel, am nañu fa. Yàlla artu woon na ba noppi ne dëgg-dëgg yu njëkk yooyu dees na leen xëcc.

“Na ñi taxaw ni mel ni Yàlla ci kaw tata Siyon, nañu doon góor yu man a gis njàqare yi balaa ñu aksi ci kanam nit ñi,—góor yu man a ràññee diggante dëgg ak nàq, njub ak lu njubul.

«Art bi agsi na: Bàñu may dara mu dugg buy yëngal fondmanj bu ngëm gi, gi nu doon tabax li dale ba yégle bi ñëw ci 1842, 1843 ak 1844. Man nekkoon naa ci yégle bii, te dale foofa ba léegi dama taxaw ci kanam àddina, di sax ci leer gi Yàlla jox nu. Nun amunu xalaat xeex sunuy tànk ci kaw taxawaay ba ñu leen teg, ba bés bu nekk daanu wut Boroom bi ak ñaan gu dëgër, di seet leer. Ndax ngéen foog ne man maa man a bàyyi leer gi Yàlla jox ma? War na nekk ni Xeeru Jamono yi. Moo may jiite dale ba bi ñu ko ma joxee.» Review and Herald, 14 Awril 1903.

Liggéeyu góor gu yor pax mi, moom mi war a am ak bokkug nit ñi Yàlla ci bés yu mujj yi, itam Esayi moo ko tegtal, ba mu xàmale nit ñi ci bés yu mujj yi ak liggéey bi ñu woowe ngir ñu ko def, ndaxte fondasmaa yi dogaloon nañu leen a suul ak njuumte laata bés yu mujj yi agsi.

Ñi bokk yi génñ ci yaw dinañu tabaxaat bérab yu yàquwoon bu yàgg; dinga yékkati fondamaa yu ay xetu nit yu bare; te dees na la wax ne: Ki di defar biir bu xar, ki di delloosi yoon yi ngir ñu dëkk ci. Esayi 58:12.

“Bérab yu yàgg ya,” mooy dëgg-dëgg yi ci yoonu njàngale yi bokk ak ñaari kàttan yu yàq yi, muy sañ-sañu paganism ak papalism. Ñaari kàttan yu yàq yu paganism, te ci ginnaaw loolu papalism topp ci, mooy li William Miller jëfandikoo ngir taxawal melokaanam ci bépp yonent bu mu wone.

Te dinañu tabaxaat yàqu-yàqu yu yàgg, dinañu yékkati yàqu-yàqu yu njëkk ya, te dinañu defar dëkki yàqu yi, moom yàqu-yàqu yu ay maas yu bare. Isaie 61:4.

Tabbub wax ci yonent, bi ñuy tektal ni mooy kër gi, mooy jaar-jaari mboolem bind ak diggante ñaari kàttan yooyu. Delloo “yoon yi ngir dëkk ci seen biir,” mooy delloo tabbub Miller, bi mu tektale woon ci ay géntam jaarale ko ci liggéeyu góor gu yor boroom piko buy wal suuf. Isaïe dafa jëfandikoo misaalu jaar-jaari Esdras ak ñi délsi Babilon, ba soppiwaat Yerusaleem, ngir xamle delloo yàqu-yàqu yu jëkk ya.

Li dale sunuy baay ba, nu nekkoon ci jëf ju réy ci tooñ ba tey; te ngir sunuy bàkkaar, nun, sunuy buur yi, ak sunuy saraxalekat yi, ñu jébbal nu ci loxo buur yi ci réew yi, ngir sabar, ngir njaam, ngir alal ju ñuy nangu, ak ngir rus gu metti, ni mu mel tey. Waaye léegi, ab diir bu gàtt, Yàlla sunu Boroom wone na nu yiw, ba bàyyi nu desit gu mucc, te jox nu ab tēnk ci bérabam bu sell bi, ngir sunu Yàlla leerēl sunuy bēt, te may nu tuuti doole bu bees ci sunu njaam. Ndaxte nun nekkoon na nu ay jaam; waaye sunu Yàlla bàyyiwul nu ci sunu njaam, waaye muy yiir yërmandeem ci sunu kaw ca kanam buur yi ci Perse, ngir may nu doole bu bees, ngir taxawal kër Yàlla sunu Boroom, ak ngir defar yàqu-yàquam yi, ak ngir may nu miir ci Yuda ak ci Yerusaleem. Ezra 9:7–9.

Esdra ak ñi ñoo sos Yerusaleem, dañuy tegtal “sarax-saràkk” bi di ñi delloo yoon yi nit dëkk ci, te ñoom la ñuy def liggéey bi ci jumtukaayu ñaanu Léwítik ñaar-fukk ak juróom-benn, bi Esdra waxe ne: “li dale ca fan yii sunuy baay ba, ba tey, nekku nanu ci tooñ gu réy; te ndax sunuy bàkkaar, nun, sunuy buur ak sunuy saraxalekat, jébbalees na nu ci loxoy buur ya dëkk yi, ci saamar, ci ngëstu, ci alalu nangu, ak ci rus gu metti.” “Fan” wi mu di wax mooy “fan” wi “sarax-saràkk” bu mujj yi delloo yoon yi nit dëkk ci.

Des nit ñaar a seede yu Esra lañu, ñi dekkat ci mujjug ñetti fan ak genn-wàll, te matal ñaanug Levitik ñaar-fukk ak juróom-benn, ni ko Daniel wone ci saar baat. Bi Esra ak ñi ci liggéeyandoo delloo ginnaaw njaamte te tabaxaat Yerusaleem, dañoo melaloon liggéeyu delloo jëwëri Miller yi, mooy liggéeyu delloo dëgg yu njëkk yi yu Miller. Loolu moo tax xam xëtalub liggéeyu Miller am solo lool.

“Ndaw yi tabax nañu ci kaw benn fondemañ bu wóor, mooy Doj wu sax ba fàww. Ci fondemañ boobu lañu indi doj yi ñu gas ci àddina. Waaye tabaxkat yi liggéeyuñu ci lu ñàkk ay tere. Seen liggéey dafa neexul woon yomb lool ndax bañu noon yi Kirist. War nañu woon a xeex ak xàcce, farlu, ak bañ gu metti gu ñi doon tabax ci kaw benn fondemañ bu dul dëgg. Ñu bare ci ñi liggéeyoon ni tabaxkat yu kērg yàlla, manees na leen a mengale ak tabaxkat yi miir ma ca jamono Neemi, ñoom ñi mbind mi wax ne: ‘Ñi doon tabax miir ma, ak ñi doon yéeg yeb, ak ñi doon sédd yeb yi, ku nekk dafa doon liggéey ak benn loxo ci liggéey bi, te ak beneen loxo ba mu yor arme.’ Neemi 4:17.” Jëf yu Ndaw ya, 596.

Ci ñaari waxtu yu nekk ci Esayi, liggéey bi mooy yékkati fondamañ yi ak réer yu bare maas yu bare. Esayi mi ngi jàngale ab liggéey bu xel mu sell, bi ñu misaal woon ci liggéey bu dëgggu buy seenu bopp. Fondamañ yi dafa war a wottu, waaye gannaaw ga ñu lajj ko ba mu daldi fees delloo ci kawam ak ab fondamañ bu dul dëgg, bu ñu sàmmale ak doj yu rafet yu naaféq. Ñi Esayi tudd, ñoo ngi delloo dëgg yu fondamañ yi ñeel Millerites yi, waaye du doj ak xeer yu dëgg. Misaalu dëgg yooyu mooy taxawaayu Miller ci ñaari kàttan yu yàqkat yi, yi daan dëpp sanktuweer bi ak mbooloo mi di “juróom-ñaari yoon.”

Liggéey gu yeesaat jubbanti googu, dañu ko teg ni ñuy yékkati “fondasion yi” ak “yàqu-yàqu yu bari xeet yu bari maas”, te muy tektal liggéeyu waxi yonent wi ci delloo dëgg yu njëkk yi ginnaaw yoonu liggéey bi di indi waxu yonent kaw waxu yonent, “tuuti fii, tuuti fa.” Liggéeyu sampaati fondasion yi ak yàqu-yàqu yi mooy liggéeyu wone ak aar dëgg yu cosaan yi, ñiir ci nataal yu pioniee yi 1843 ak 1850, yi di ñaari tabla yu Habakuk saar ñaareel. Te liggéey googu, dañuy ko matale ak yoonu taw bu mujj bi di “rëdd ci kaw rëdd”. Mooy liggéeyu dellusi ci yoon yu yàgg yaanu Yeremi, ci weranteb ñi bëgg a taxawal ab fondasion bu fen, ni ko feebareb per yu dul dëgg yi ci géntug Miller tektalee.

“Baña bi diine na seet a jeng xel yu sunu bokk yu góor ak yu jigéen ngir jële leen sore ci liggéeyu waajal nit ñi ngir ñu man a taxaw ci fan yu mujj yii. Ay naxam-xaamam dañu leen jagleel ngir yóbbu xel yi sore ci ragal yi ak warugaru waxtu wii. Ñu jàpp ne leer gi Kirist jóge asamaan ngir indi ko Yowaana ngir ay nitam, du dara. Ñu di jàngale ne xew-xew yi nekk ci sunu kanam te jegesiwul, amuñu solo wu doy ngir ñu jot nañu ci toppandoo bu musamman. Ñu di taxawul dëgg gi jóge asamaan, te ñu sàq nit ñi Yàlla ci seeni jëfandikoo yu weesu, di leen wuutal ko ak xam-xam bu dul dëgg.”

«Kàddu Boroom bi ne: Taxawleen ci yoon yi, xoolleen te laaj ci yoon yu yàgg ya, ana mooy yoon wu baax wi, te doxleen ci moom.» Yeremi 6:16.

“Bu kenn war a seetlu yokkute sunuy ngëm—seeni fondasion yi ñu sampoon ca tàmbali sunu liggéey, ci jàngum Kàddu gi ak ñaan, ak ci xamle gu jóge ci Yàlla. Ci kaw fondasion yooyu la nu di tabax ndànk-ndànk diirub juróom-fukki at yi weesu. Nit ñi man nañu defe ne gis nañu yoon wu bees, te man nañu samp fondasion wu gën a dëgër woo wi ñu samp ba noppi. Waaye loolu nax gu réy la. Ndaxte kenn manul a samp beneen fondasion ludul bi ñu samp ba noppi.

“Ci jamono yu bare dafa jéem a tabax benn ngëm gu bees, di taxawal ay pórísip yu bees. Waaye ñaata waxtu la seen tabax gi taxawoon? Léegi mu daanu, ndaxte sampu woonul ci Kaw ga.”

“Ndax taalibey jëkk ya waruñoo daj ak waxi nit ñi? Ndax waruñoo déglu xalaat yu jubadi, te gannaaw ba ñu def lépp lu ñu waroon def, ñu taxaw temm, di wax ne: ‘Amul kenn ku mana samp beneen fondiman bu dul bi ñu samp ba noppi?’ 1 Korent 3:11.”

“Kon nag, war nanu moom dallu sun njub gu njëkk ba ci mujj. Yàlla ak Kirist yónnee nañu ay wax yu am doole ci xeet wii, ngir génne leen ci àddina, tomb bu nekk, jappe leen ca leer gu wóorug dëgg-gii tey. Ak tuuti gémmin yi safara sellal la laal, jaamam Yàlla yi yégle nañu ndigël bi. Kàddu gu aju ci kaw gi teg na màndargaam ci dëggug wax ji ñu yégle.” Testimonies, volume 8, 296, 297.

«Liggéeyu waajal nit ñi ngir ñu man a taxaw ci fan yu mujj yi,» mooy liggéey bi bokk ak ñaari wax yu Yàlla wax ci Yexeskel ci saar fanweeri ak juróom-ñaari. Bàkkaar bu Isayi wax ci màndiñ bi ñëw, te waxu njëkk wa Yexeskel dafa booloo ñi dee woon ci mbedd mi ci dëkku Sodom ak Misraim diiru ñetti fan ak genn-wàll. Noonu ñu xam ne ñu nekkoon ci jamonoy yéex bi ci léebu fukki janq yi ci Macë. Gannaaw loolu ñu dëgg woote bi ñu joxoon Yeremi ngir mu séddale lu tedd ak lu bon, bu ñu bëggée dellusi. Ñu xam itam ne ñaanu Daniyel ci saar bi juróom-ñent mooy dëggug

jamono jii. Kon nag, bu ñu tãnee te bëgg a dellusi ci nangu ak matal sart yi xabaar bu baax bi teg, ba noppi ñu jot ci ñaareelu waxu Yexeskel te ñu taxaw ci seen tãnk ni mbooloo xare bu mag.

“Liggéeyu waajal nit ñi ngir ñu man a taxaw ci fan yu mujj yi” dañuy ko matale jaarale ko ci yoonu taw wu mujj wi, mooy “rëdd ci kaw rëdd.” Liggéey boobu dafay ànd ak liggéeyu delloo dëgg yi Millerite yi, yi ñu tegtal ci kart yu pionieer yi atum 1843 ak 1850. Ñaari kart yooyu mooy ñaari tablaabi Habakuk, te war nañu leen a teg kenn ci kaw kenn (rëdd ci kaw rëdd); te ci noonu ñaari kart yooyu dañuy tegtal dëgg yu fondamaa yi war a dellu ci fan yu mujj yi jaarale ko ci góor gu yor brosse bu suuf.

Bu ñu leen boolee, rëdd ci kaw rëdd, dañuy xamle njuumte gi nekk ci tabloo 1843 bi, te gannaaw loolu ñu jubal ko ci tabloo 1850 bi. Bu ñu leen seetee ni benn tabloo rekk (rëdd ci kaw rëdd), su boobaa dañuy tegtal benn yoon jaar-jaari askanu Yàlla ak taariix bu nëbb bu juróom-ñaari dënn ya, ndaxte boolees na leen ngir won nañu ñaawlu bu njëkk bi, waxtu bi ñuy xaar, yuuxu Digg-guddi gi, ak 22 Oktoobar 1844, ak réer gu mag gi.

Moo diis bu njëkk, yuuxu guddi bi ak diis gu mag ga la nekk jaar-jaaru sutura bu juróom-ñaari dëgg yu réy yi. Mooy tabaxug dëgg, ndaxte dëgg mi dafa sampu ci nekk benn araf ak njëkk ak mujj ci baatub Ebraayik bi ñuy wax “dëgg,” ni itam diis bu njëkk ak diis bu mujj ci jaar-jaar boobu. Araf wu digg ak wa fukki ak ñatt wa mooy misaalu ñàkk dëgg-dëgg, ni ko ñi bañ a nangu yégleb Yuuxu guddi bi di wone. Ñaari nataal yi, bu ñu leen boolee, dañuy joxe ñaari seede ci dëgg yu wax ne yoon-yoon yi Millerite yi xamoon dañu wara dellusi ko nit ki yor paxu suuf bi, waaye itam dañuy màggale xew-xew bi di misaalu xew-xewu tééméer ak ñeent-fukki ak ñeenti junni ñi.

Ñi ñooñi ngir nekk liir bi (tééméeri ñent fukk ak ñeent junni) dafañu jànkoonde ak seen njëkk dëggadi ci 18 Sulet 2020, te gannaaw loolu ci Sulet 2023, dafañu leen indil ndaw wax ju jóge ci baat bu di yuux ci màndiñ ma. Baat ba dafa leen woo woon ngir ñu dellu.

Ci jamono ci nekk ci nettali bi nëbbu ci juróom-ñaari thunder yi la ñàkk dëgg-dëgg gi di feeñ, ndaxte waymark bi ci topp mooy bi góor gi yor brossu suuf di dajale jëwër yi te sànni leen ci biir këstu bi. Noonu ñu tàmbeleer leer fukk yoon gën a leer. Ci booba la Miller yee. Bu janq yi (Miller) yeewee, ba noppi na. Delloo yàqu-yàquy maam yu bare xeet yi mooy liggéey bu ñaari seede yi war a bakk ci. Liggéey boobu mooy li ñuy doxal léegi.

Melo yoonu waxi yonent yi William Miller te tabax ci peeñug dëx Ulay, ci Daniel ay saar 7, 8 ak 9, moo doon ñaari doole yi yàq tey màbb diiney xeet ak papalisme; te yoonu tabaxug Future for America mooy diiney xeet (naga), topp ci papalisme (rab wi), ak Protestante bu dikk ci bàkkaar (yonent bu dëggul bi). Caabi bi tax ñuy sampale ñaari yoonu tabax yooyu mooy mbindum ndaw li apostol Bóol. Apostol Bóol moo doon baatub yonent bi boole Israyil bu yàgg ak Israyil bu xel mu sell. Bala mu soppeeku, turu Bóol moo doon Sawul, te loolu tekki na “tann” walla “tëral.”

Tànn na Pól ngir ko (tann ko) ngir mu nekk ndawul ndaw yi ngir xeeti xeet yi dul Yawut, te mooñu ko tann itam ci yeneen mbir ngir xam-xamam ci Kóllëre gu Yàgg ga. Gannaaw mo bind li ëpp ci Kóllëre gu Bees ga, amul benn ci bindkat yi ci Kóllëre gu Bees ga ku amoon xam-xam ci Kóllëre gu Yàgg ga ni ko Pól ame. Tànn nañu ko ngir jiite ci yëgle xebaar bu baax bi ca xeeti xeet ya dul

Yawut, waaye tànn nañu ko itam ngir dëgëral jukkoo gi nekk diggante nettali yu yonent yi ci Kóllëre gu Yàgg ga ak nettali bu yonent bi toppoon gannaaw jamono jàkkalanteg bant ba. Su dul seede Pól, xam-xamu yonent bu Millerite yi, ak bu Future for America, du am woon dara. Ci benn jaar-jaar boobu sax, fa ñu fasee Israayil gu yëngu ci suuf mel ni ñoñ Yàlla tànn, Pól lañu tann ngir wone ne Israayil gu mag ga, doonte fekk booba ñu ko fase ak Yàlla, mooy misaal bu nettali bu yonent bi ci jaar-jaari Israayil gu xel mi. Yoon yi war ngir xam-xamu yonent ci yëngu-yëngu malaaka bu njëkk ba ak bu ñetteel ba, ci li ëpp, mi ngi sukkandiku ci bindi ndawul ndaw Pól.

Ndax li tax, dinañu seet ay pexe yu waxkat bi Yàlla yu Pawulo jëfandikoo te tegtal, yu amoon jëf ci yëgleb Millerite yi, te yëgleb boobu dañu ko samp ci doxalin ñaari kàttan yu yàq; te ci noonu itam dinañu seet ni pexe yooyu di jëfe ci doxalin ñetti kàttan yu yàq.

Te itam bokk, mbokk yi, bëgguma ngeen ñakk xam ne sunuy baay yépp nekkoon nañu ci suux bi, te ñépp jaar nañu ci géej gi; te ñépp sóobu nañu ci Musaa ci suux bi ak ci géej gi; te ñépp lekk nañu benn lekku ruu bi; te ñépp naan nañu benn naan bu ruu bi; ndaxte naanoon nañu ci xeer wu ruu woowu doon ànd ak ñoom; te xeer woowu mooy Kirist. Waaye Yàlla bégulwoon ci ñu bare ci ñoom, ndaxte daanu nañu ci màndiñ ma. Léegi yooyu nekk nañu sunuy misaal, ngir bañ noo bëgg lu bon, ni ñoom itam bëggee lu bon. Buleen doon jaamu xërëm, ni ñeneen ci ñoom doon; ni ñu ko bindé ne: “Xeet wi toog na ngir lekk ak naan, te ñu jóg ngir fo.” Bunu def itam njaaloo, ni ñeneen ci ñoom ko defe, ba ñaar-fukki ak ñetti junni daanu benn bés. Bunu di nattoo Kirist, ni ñeneen ci ñoom ko nattoo, ba ñànj yu rey rey leen. Buleen itam xañ, ni ñeneen ci ñoom xañe, ba Ki Tasar rey leen. Léegi loolu lépp daldi xew ci ñoom ngir doon misaal, te bindees na ko ngir sunu yégle, nun ñi mujjug àddina ji dikk ci seen kaw. 1 Korent 10:1–10.

Ci fukki ay kàddu yu gàtt yi, Pawulo wone ne xew-xewu sóobu ci ndox mi dafa amoon misaal ba ca jéggi Géēju Xonq ga, ne Doj wi toppoon Israayil gu yàgg ga doon na “Doj wu xel mu sell,” te moom moo doon Kirist. Mu wone it ne Israayil gu yàgg ga doon na misaal bi ñeel ñi dund ci fan yu mujj yi. Wàll wii artu la, te wàll wii mooy benn bérab bu wéradi ci diggante ñi téye dëgg ak ñi bëgg a xeex dëgg. Teolokiyaan yu Adventist yi jàngale ne Pawulo dafa doon rekk wone ne jaar-jaari Israayil gu yàgg ga dañoo doon melokaani njàngat yu jëm ci jikko yu war a xam ñeel ñi dund ci fan yu mujj yi, waaye ñoom sax da ñuy dëgërël ne Pawulo nekkul woon di wone ne jaar-jaari Israayil gu dëgg ga dañoo wara dellu ci Israayil gu xel. Rakku jigéen White faral na jëfandikoo wàll wii ngir dëggal li Pawulo tekkoon lépp.

“Bépp yonent ci yonent yu yàgg ya waxoon nañu gën a doon ngir sunu jamono, ba tax na seen waxu yonent am doole ci nun. ‘Lépp loolu daldi xew ci ñoom ngir muy misaal; te bindees na ko ngir sunu dénk, ñoom ñi mujjug àddina ji dikkal.’ 1 Corinthians 10:11. ‘Duunu woon liggéeyal seen bopp, waaye nun lañu doon liggéeyal ci mbir yi, yi ñi yégle xebaar bu baax bi ci yéen wax léegi, ci Xel mu Sell mi ñu yónnee waccéee asamaan; mbir yooyu la malaaka yi bëgg a xool bu baax.’ 1 Peter 1:12....”

“Biibël bi dajale na teqale ay alalamam ngir maas gu mujj gii. Bépp xew-xewu mag ak bépp jëf ju tedd te am solo ci jaar-jaari Kóllëre gu Yàgg ga dafa amoon, te dina amaati, di bëggaati ci biir kërcegi gi ci fan yu mujj yii.” Selected Messages, téere 3, 338, 339.

“xew-xewu yu mag ak jëf yu am solo ci jaar-jaaru cosaanu Testament Bu Yàgg bi dañoo doon, te dañuy dellusi ci kanam bi ci kërce gi ci fan yii mujj yi,” mooy ni Soeur White di tēnk maana bi Pool di wax ci aaya yi. Ngir yàq waxu Pool wi muy jëfandikoo Israayil gu njëkk ngir melal ci lu misaal jaar-jaaru Israayil gu dëgg-gu-nekk, Seytaane indi na ñaari xare yu mag yu muy xeex ak pexeem wàcce bu yonent bii. Bu njëkk bi, bi ma waxoon ba noppi, mooy wax ne Pool dafa doon wax rekk ne jaar-jaar yooyu dañoo tegu woon njàngat yu jëm ci jikko. Jàngale gu dul dëgg googu mooy genn-wàllu dëgg, te genn-wàllu dëgg du dëgg benn. Dëgg la ne njàngat yu jëm ci jikko yi nit man a génne ci jaar-jaaru Israayil gu njëkk, dañoo jariñ ñi dund ci fan yu mujj yi; waaye bu loolu nees ko jëfandikoo ngir weddi ne jaar-jaar yooyu itam dañoo melal xew-xew yi di jëm ci dellusi, su boobaa mu nekk genn-wàllu dëgg, te dees ko tabax ngir weddi dëgg gi.

“Léegi benn barke walla musiba nekk na ci kanam askanu Yàlla—barke bu ñu génnee ci àddina, te seetaan seen bopp, te dox ci yoonu dëgg-dëgg gi ànd ak toroxlu ci dëggal; te musiba bu ñu boole seen bopp ak ñiy jaamu xërēm, ñiy taccu ci kaw laaj yu kawe yi asamaan di sàkku. Bàkkaar yi ak ñaawtéef yi Israyil buy weddi deñu leen bind, te nataal bi ñu ko teg ci sunu kanam ngir mu nekk nuy waare, ndax su nu royee seen misaal ci tooñ ak dëddu Yàlla, dina nu daanu ni ñoom daano daan. ‘Loolu lépp xewoon na ci ñoom ngir doon misaal; te deñu ko bind ngir artu nu, nun ñi mujjug àddina wi dikkal.’” Testimonies, volume 1, 609.

Benn dëgg buñu ko war a jëfandikoo ngir weddi beneen dëgg, ndax buñu ko defee noonu, dina soppi dëgg Yàlla mu nekk fen.

« Benn wax ju Aji Musalkat bi wax, warul ñu ko def ngir yàq beneen waxam. » The Great Controversy, 371.

Jàngale bi ne jaar-jaaru Israayil gu yàgg ga dafa teewal rekk njàngum yëf yu aju ci jikko, boroom xam-xamu aji-adwent yi di ko bëgg-a-bëgg ngir yàq Kàddu Yàlla gu yëgle, te mooy benn ci dënn-dëgg yi ñu boole ci lekk bi fees ak léeb, bi ñu waajal ngir nax nit Yàlla yi ba ñu nangu fenn; te fenn boobu ñuy nangu, bindu ndawli Bawlu moo ko jëfandikoo ngir wax ne lan la.

Beneen njàqare bu njëkk bi ñuy xëccoo ak ndigal li ne jaar-jaari Israayil bu yàgg ba noppi di melal jaar-jaari Israayil bu bees bi, Jezwiit yi ñoo ko sosoon ca jamono jaar-jaari soppiteg ngëm ga ñuy wax Counter-Reformation, te mooy di nangu ne jaar-jaari Israayil bu yàgg ba noppi dellu nañu ko. Fen bu Jezwiit yi mooy ne jaar-jaar moomu dellu na ci lu wér, waaye du ci xel mu leer walla ci anam gu xel gu ruu. Fen boobu sosoon nañu ko ngir tere nit ñi xam ne paap bu Room mooy antikiriis bi ci waxi waxandéekat yi ci Biibël, ndax njàngale moomu nangu na dëgg bi ne am na antikiriis ci fan yu mujj yi, waaye dafay werante ne antikiriis boobu dañu koy tegtal ci kàttan gu wér, du ci kàttan gu ruu. Jigéen ju bon ji ci Peeñu gi ñaar-fukk ak juróom-ñett, jiñu bind ci jëemam “Sirru Babilon,” kon dina doon jigéen ju bon ju sosoo ci suuf su wér su Babilon, te tey mooy Iraak.

“Ñi ñiir yu jaxasoo ci seen xam-xamu kàddu gi, ñi gisuñu tekkiinu antixrist bi, faw dinañu taxawu ci wetu antixrist bi.” Kress Collection, 105.

Pàppa bi mooy nit ku am njariñ ci dëgg, te muy tey ndaw doole ju am njariñ ci dëgg (Kërceen Katolik bi), waaye moom ak mbooloom dañu leen fésal ci kaaraange yoon wi ci ni Babilon bu am njariñ ci dëgg, te manees na leen a xam bu baax rekk su fekke ne mbirum antikris bi dañu koy

joxe ni matug xel mu sell gu bëgg a matal misaal bu am njariñ ci dëgg. Pool wax na ne Israyil bu am njariñ ci dëgg day misaal Israyil gu xel mu sell, waaye loolu nekkoonul dëgggu kaaraange yu bees yi mu indi, ndaxte xam-xamam dafa sukkandiku ci Lëndëm Kóllëg Gu Yàgg ga, te fa la seedam saxoo.

Nii la Boroom bi, Buur Israayil ak sammaykatam, Boroom mbind mi, wax: Man maa di ki jëkk, te man maa di ki mujj; te kudul man amul beneen Yàlla. Ana ku man ni man, ku man a woo, te yégle ko, te teg ko ci toftaleel ngir man, gannaaw ba ma samp xeet ba njëkk? Te nañu leen won yëf yi di ñëw ak yi di ñëwaat. Buleen ragal, buleen tiit: ndax du ma leen ko waxoon ba taxawoon, te ma yégle ko? Yeen nag, seede yi lañu ci man. Ndax am na Yàlla kudul man? Déedéet, amul beneen Yàlla; xamu ma kenn. Esayi 44:6–8.

Nun nanu war seede yu Kirist, ni Pool wooné; ne Alfa ak Omeega tabb na Israel gu njëkk rekk, waaye itam mboolem xeet yi njëkk yi ci Biibël, ngir ñuy misaal yu wone “mbir yi di ñëw,” ci kaw ñi dund ci fan yu mujj yi. Pool dafa nekkoon ku xam lool Njàngum Kóllëre gu Yàgg gi, te yékkat nañu ko ngir mu doon buumug lëkkalekaay gu yonent bi diggante jamono ji Israel gu dëgg ak gi ngëm. Bindam ya la ñi xam yokkute xam-xam bi ca waxtu mujj ma ci atum 1798, ak itam ci 1989, toppoon.

Babilon gu yàgg ga ci dëgg-dëgg, doom penku yu yàgg ya, Misra gu yàgg, Gerees gu yàgg, ak nguug Medo-Pers bu yàgg, ñooy misaal yu dooley ruuy yi ci mujjeefu àddina. Misaal yu yàgg yi mooy mbirum dëgg-dëgg mi jiitu, te dafa tegu ci li nuy wax ruuy mi topp. Pool dem na ba jëfandikoo ne Aadama gu dëgg-dëgg ga doon misaal Aadama bu ruuy bi (moom di Kirist).

Noonu itam nañu bind ne, Nit ku jëkk ki di Aadama ñu ko defoon bakkan buy dund; waaye Aadama mu mujj mi ñu ko def noonu muy Xel muy dundal. Waaye li di lu Xel jëkkul woon, waaye li di lu bind ci kaw suuf; te gannaaw loolu la li di lu Xel di ñëw. Nit ku jëkk ki ci suuf la jóge, te muy ku suuf; Nit ku ñaareel ki mooy Boroom bi jóge asamaan. Ni ku suuf mel, noonu la ñi di ñi ci suuf it mel; te ni ka asamaan mel, noonu la ñi di ñi ci asamaan it mel. Te ni nu yeboo nañu melokaanu ki ci suuf, noonu it dinañu yeboo melokaanu ka asamaan. 1 Korent 15:45–49.

Am nañu fi ay njàngat yu xóot lool yu Pool di jàngale ci mbirum Aadama bu njëkk ak Aadama bu mujj, waaye nun dañuy xamale rekk njariñ li mu fësal bu leer ci pasaj bi, ba mu waxe ne: “liiru woonul lu jëm ci xel ci njëkk, waaye li doon lu bindu ci mbind mi; te gannaaw loolu la lu jëm ci xel di ñëw.” Li war a jëfandikoo ci yeneen baat te Pool tudde fi ne “lu bindu ci mbind mi,” mooy li jiitu, te li jëm ci xel mooy li mujj. Israayil gu literal moo jiitu, te doon lu bindu ci mbind mi, te Israayil gu xel gi di ñëw “gannaaw.”

Babilon bu wér di dëgg, moo jiitu Babilon bu xel. Benn poñt bu am solo bi ci yeneen mbindum Pool miñuy dëggal mooy jamono ci jaar-jaaruy taarix bi ñuy jëfe soppi gu dëgg-gëm gi, ginnaaw li bokk ci lu dëgg te tàmbalee ci lu xel. Mooy jamonoy bant ba, bi ñuy xamale soppi gu yonent yi waxoon, gu jóg ci lu dëgg ba agsi ci lu xel.

Ndax yéen ñépp ay doom Yàlla ngeen ci kaw ngëm ci Kirist Yeesu. Ndax ñépp ñi ci yéen ñu sóob ci ndox ngir dugg ci Kirist, sol ngeen Kirist. Amul Yawut walla Gereeg, amul jaam walla

gor guy goreel boppam, amul góor walla jigéen; ndax yéen ñépp benn ngeen ci Kirist Yeesu. Te su fekke ne yéen ay bokki Kirist ngeen, kon nag askanu Ibraayma ngeen, te ay tawfeekat ngéen ci digeb gi. Galat 3:26–29.

Lu am solo sa ñu maye ndono juddu doon, bu fekke ne nangu ngeen Kirist, booba yéen nekk ngeen askanu Ibraaima. Yéen du ngeen Israyeel ju dëgg-dëgg ci yaram; yéen Israyeel ju ngëm la ngeen. Jéggi gi jógé ci li yaram ba ci li ruu, bant ba moo ko doon. Pool dafay sédd nit ñépp ñaar i xeet. Xeet bu nekk am na kóllëreem, te ñoom ñépp ay sët Ibraaima lañu. Ku nekk am na dëkk bu tegtal njabootam ak kóllëreem. Ku nekk mooy benn doom Aadama bu yaram wala Aadama bu ruu.

Ndax de bind nañu ne, Ibraayma amoon na ñaari doom, kenn ci jaam ju jigéen, ka ca des ci jigéen ju goreel. Waaye ki juddoo ci jaam ju jigéen, ci yaram la juddoo; waaye ki juddoo ci jigéen ju goreel, ci digeb la juddoo. Loolu nag misaal la: ndaxte ñoom ñaar ñoo di ñaari kóllëre yi; kenn gi bawoo ca tundu Sinaay, miy jur ngir jaam, mooy Ajar. Ndaxte Ajar mooy tundu Sinaay ci Araabi, te méngook Yerusaleem bii léegi nekk, ndaxte moom ak ay doomam ñu ngi ci jaam. Waaye Yerusaleem ga kawé ga, goreel na, te mooy ndeyu nun ñépp. Ndaxte bind nañu ne: “Bégélal, yaw mi jurul; génneel sa mbégte, yuuxu, yaw mi nekkoonul ci metitu jur; ndaxte jigéen ji ñu bàyyi am na doom yu gën a bari jigéen ji am jëkkër.” Léegi nag nun, bokk yi, ni Isaaxa woon, ay doom yu digeb lanu. Waaye ni ko nekkoon booba, ki juddoo ci yaram daan na fitnaal ki juddoo ci Xel mi, noonu it la léegi nekke. Waaye lan la Mbind mi wax? “Génneel jaam ju jigéen jooju ak doomam; ndaxte doomu jaam ju jigéen ji du bokk ci tawfeex ak doomu jigéen ju goreel ji.” Kon nag, bokk yi, dunu ay doom yu jaam ju jigéen, waaye ay jigéen ju goreel lanu. Galasi 4:22–30.

Ci jamono kroowa bi, li nekkoon lu dëgg-dëgg te jëfandikoo ko ci anam wu seen bopp, mujjee nekk melokaan yu ruus ci xel yu jamono jii. Ndaw lii, yonnenteb Yàlla bi Pool leeral na dëgg-yonnent yu am solo yii, te loolu moo mayoon William Miller mu samp taxawaayu ñaari dooley yàqiy, yi mu tēnk woon mboolem ay dogalam yu yonnent ci seen kaw. Noonu itam, liggéey bi yonnenteb Yàlla bi Pool mataloon mooy wone ñetti dooley yàqiy yi di taxawaayu mboolem ay dogalam yu yonnent yu Future for America.

Taxawal xam-xamu Miller ci yokkute xam-xam bi, bi gisug dexu Ulai bi ci ay wetu téereb Daniel 7, 8 ak 9 di misaal, dafa sukkandikuwoon ci li mu gis ne “bés bu nekk bi” bi ci téereb Daniel di misaal Room bu bokkoon ci ngëmadiyoo. Gis-gis boobu, dafa ko gise ci ñaareelu bataaxalu Pool bi mu bind waa Tesalonik. Dëgg-dëgg boobu mooy dëgg gu njëkk gi ñuy xamale ci jokkoo ak “fen” gu wax ci yoon wax ju jëm ci jamono yu mujja yi, te moo tax na réer gu tar wàcc ci kaw Adentiis bu Bésub Noppalu Juróom-ñaareel yi.

Dina nu yeggaat sunu njàngum ci yokkute xam-xam, mi màndargoo ci gis-gisug dexu Ulai, ci artik bi di ñëw, da nuy seet li Miller xamoon ci bataaxalu Pawulo.

“Ki gis li ëmb suuf, te jàng xol nit ñépp, nee ci ñi amoon leer gu mag: ‘Ñoom, duñu metti te yéemu ndax seen xalis yaramu jikko ak bu ruu.’ Waaw, ñoom tànn nañu seen yoon yu bopp, te seen bakkan bānneex ci seen ñaawte. Man itam dinaa tànn seen naxari, te indi ci seen kow li ñu ragal; ndax bi ma wocee, kenn tontuwoon; bi ma waxee, déggufu woon; waaye def nañu lu bon ci samay bët, te tànn li ma bëggul woon.’ ‘Yàlla dina yónnee ci ñoom naxar gu tar, ngir ñu

gëm fen,’ ndaxte déggũu mbëggeelug dëgg ngir ñu mucc, ‘waaye bânneexoon nañu ci jubadiwul.’ Isaaya 66:3, 4; 2 Tessalonig 2:11, 10, 12.”

“Jàngalekat bi ci asamaan laaj na ne: ‘Lan mooy nax gu gën a tar buy réylu xel nit, lu dul foog ne dangay tabax ci fondamaa bu jub te Yàlla nangu na sa jëf yi, te ci dëgg-dëgg dangay def lu bare ci topp pexeem àddina, di bàkkaar ci Yexowa? Éy, loru nax gu réy la, nax gu yéeme, buy jàpp xel yi, su fekke ne nit ñi ñu mas a xam dëgg, dajale melokaanug ragal Yàlla ak ruuhu ak dooleem; su ñu foogee ne ñoom ku bare lañu te yokk na leen alal te soxla wuñu dara, waaye ci dëgg-dëgg soxla nañu lépp.’” Testimonies, voliyum 8, 249, 250.